

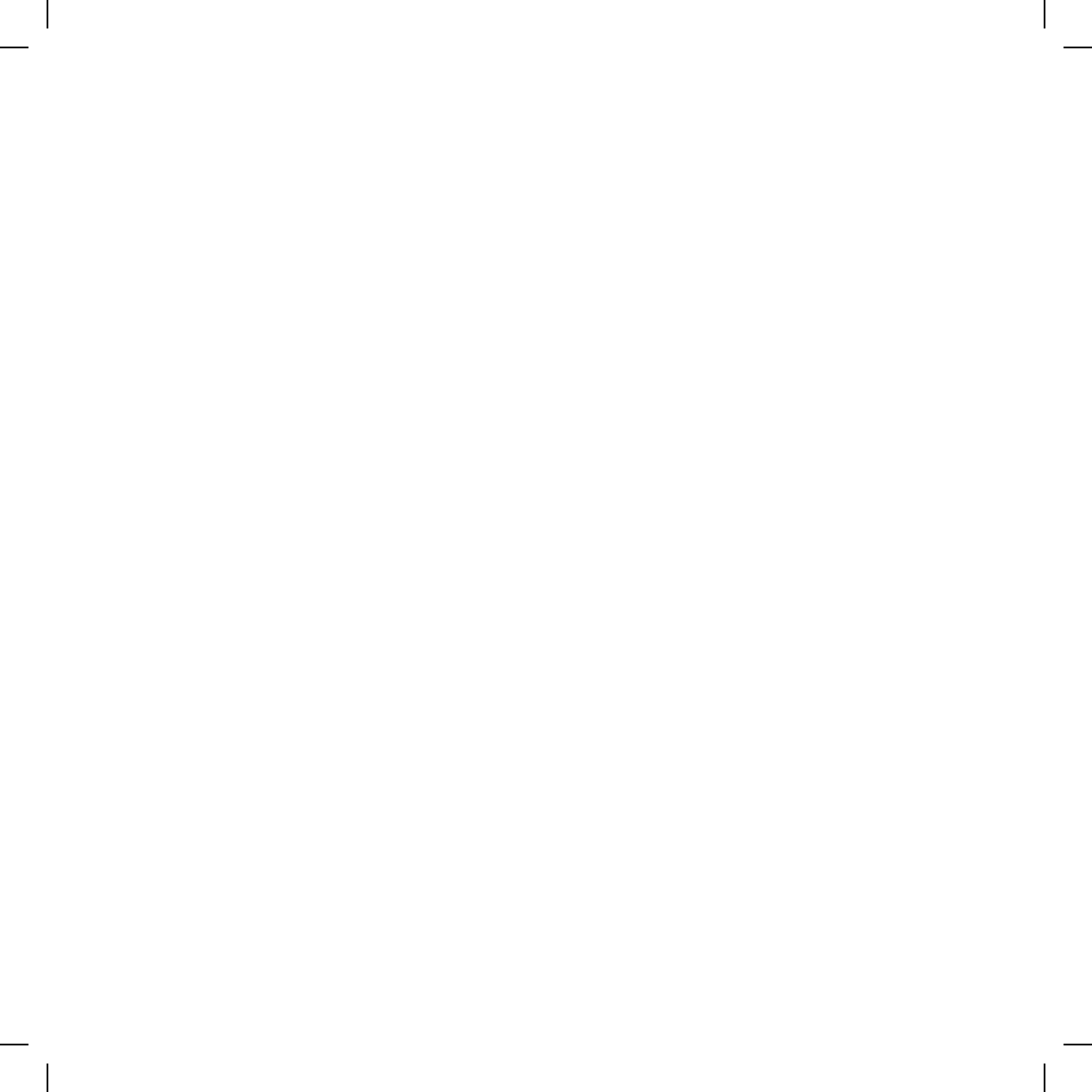
SVETA

TROJICA

МИЊА ПОЉАК

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
ЛАЗАРЕВАЦ

СЛИКАЊЕ ЕСХАТОЛОГИЈЕ И/ИЛИ РАЗВИЈАЊЕ УКУСА?

Стара је и толико пута поновљена истина да свако уметничко дело настаје двапут: једном када га ствара уметник и други пут када га доживљава посматрач, тачније друштво коме он припада. Овај приступ слици неће остати тек интуитивно разумевање уметности сваког појединца, већ ће се оно пренети и на поље ликовне критике; када је један од наших најистакнутијих сликара и есејиста друге половине 20. века – оснивач Модерне галерије, те потоњег Музеја савремене уметности, Миодраг Протић – посматрао ликовно дело, истицао је да „у испитивању објективног датог, видљивог, пластичког слоја, полази(м) од становишта сликара: у испитивању невидљивог, значењског слоја, полази(м) од становишта посматрача.“ Јер, тачна дескрипција искључује уметникову индивидуалност: она се тек назире у простору између ствараоца и публике, између интуитивног и културног. Како онда, посматрајући радове Миње Пољак, разбијати предрасуде о паритету „класичне“ и „савремене“ иконе као двема разумљивим, односно неразумљивим представама? Јер, прва је јасна будући да се ситуира у теми и вековним обрасцима; друга је, пак, тешко разумљива не зато што је савремена, већ отуда што представља уметност.

Комбинујући теме што су биле и остале синоним за средњевековно сликарство и поетику модерне, савремене уметности, Миња Пољак не подлеже ниједном од ова два „тренда“; она не слика као анонимни, „недостojни“ сликар, већ храбро афирмише своју препознатљивост, док, с друге стране, не оптерећује посматрача „грађењем композиције“, „формом“, па ни филозофијом „унутрашњости слике“, као што је то чинила модерна и њени протагонисти, већ поштује каноне и „правила“ овакве врсте уметности. У том смислу више је него пожељно радовима приступати „девичанског погледа“, него са већ формираним укусом наслоњеним, рецимо, на романтизам, или модернизам – два правца која су у суштинској супротности с црквеном мишљу: први је изградио фетиш према прошлости која је увек добра, други је раскинуо с канонима, који су увек лоши. Ширином у приступу теми Миња се намеће као крајње аутентични уметник на српској ликовној сцени чије иконе буде пажњу и „тврдокорних“ љубитеља „старог“, али и нових генерација што религију разумеју у духу савремености која нас окружује.

Ако смо рекли да се уметница вешто изборила да „помири“ средњевековне традиције анонимности, и модерну „аутономију“ слике, онда треба рећи да она једнако добро комбинује и сликарске елементе и њихове односе. Икона Миње Пољак је у извесном „сукобу“ са некадашњим моделима сликања „светог“; док је раније фрескописац радио у тмини манастирске келије, ослоњен искључиво на трепераву светлост дотрајале свеће што је обасјавала прве наносе златних листића и играла се по површини даске – рачунајући на то да ће његово дело наставити да живи у окружењу истоветне атмосфере – данас она настаје као профана интеракција уметникове имагинације и расположења времена у коме живимо. Савремена икона, која се никада није купала у толико (галеријског) светла, постала је, полако, али сигурно, предмет личне побожности различитих категорија друштва: традиционалних, модерних, урбаних, естетa, политички коректних – и за све данас има места под небом трагања за религиозним човеком (дубоко) у себи. Међутим, радови ове уметнице одишу извесном дихотомијом не само у поступку настајања, већ и међу сликарским елементима; „бледуњавост“ и једноставност инкарната контрапунктирају с богатством и „китњошћу“ украса; аскетска и „византијска“ лица светитеља у својој лакоћи потеза и сенке израњају у први план, али се и губе унутар ширег програма развијене симболике и хедонистичке поетике што пулсира у „позadini“. Тиме

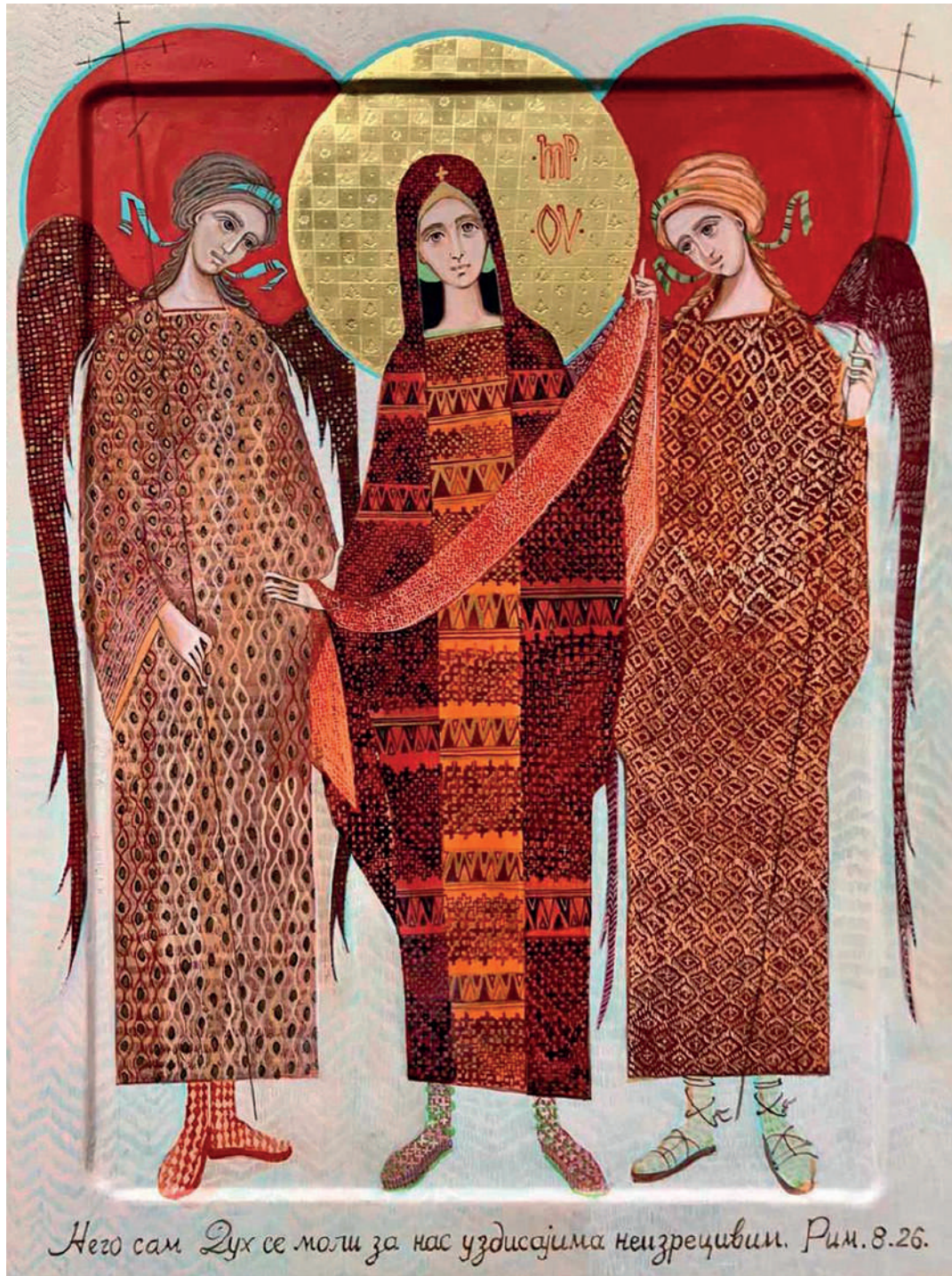
уметник на изванстан начин уводи динамичу у византијску перспективу као диспозицију слике ненавикнуте на „игру“. Миња Пољак, за промену, „игру“ остварује у чулним бојама и њиховој ватреној стихии медитеранских и пустињских поетика. Црвени тонови заласка сунца, која као топла летња жега нестане на хоризонту, настављају се, испод те замишљене линије, у непрегедним „песковитим“ пространствима: тамо где су стваране прве цивилизације, а рибари постајали апостолима. Сценографичност иконе, коју су многи препознали као утицај њеног рада у театру, треба тражити и у синтези хришћанског и античког. Јер, позориште као такво, у првим вековима категорички осуђивано од хришћана, се ипак сукцесивно преносило и у богослужбене ритуале и црквену уметност, па је његова појавност у овим радовима у историјском контексту оправдана, у концептуалном смилу – аутентична, лична, штавише савремена.

Симболика је прилагођена знању и заинтересованости савременог примаоца. У поигравању текста на свицима (или шопинг кесама!) и његовог оваплоћења у облицима и формама на тканинама, у нимбовима, па и позадини, чита се дидактична и помало ангажована намера уметника да, баш као и према једном од стихова посланице, „свима буде све“ и најдиректније се обрати посматрачу. То значи да ће они традиционални, симболички мотиви у којима се „крила“ сакралност, као што су лавиринт, крст, шаховско поље и љиљани – а који се на овим радовима смештају у предано и минуциозно насликане партитуре детаља – остати присутни на икони, али ће зато уметник уврстити и неке њему нове „знакове“ – на првом месту херувиме, па и саму цркву.

Сагласје чулне поетике, богате симболике и некада „хладне“, таласасте, позадине у форми мермера што је вековима дотичала са цариградских, или хиландарских подова и зидова, наглашава се есхатолошка димензија иконе. Она, за разлику од финих и до детаља изведених украса, настаје и гребанем, скидањем бојених наноса; својеврсни *action painting* у служби је „трагања“ за складом између универзалног и у (историји) уметности вечног „сукоба“: *vita activa* и *vita contemplativa*.

Разуме се, и савремени посматрач се, као и уметник, „бори“ да помири различита времена и процесе у/на слици. Он је дубоко „укотвљен“ између вековних наслага пикторалне поетике хришћанских представа што их „носи“ у себи као искуство минулих епоха с једне и уметности на путу ка чистом естетском задовољству што отвара духовне очи за контемплацију натчулног, с друге стране. Њему се тим поводом намеће неколико надасве интуитивних питања: како ће „сутра препознати“ Христа и свеце и да ли ће их заправо гледати у светлу ликовних представа што су се мењале током времена (крст, јагње, риба, пастир, Христос...) – дакле као уобразиље настале руком уметника и духом културе у којој су стваране, или ће их разазнати „духовним“ – интимним и сопственим очима. Ако нам је данас тако тешко да у популарној култури човека црне расе (!) обученог у бело „прихватимо“ као анђела – је ли то зато што су нам већ увелико формирану културни обрасци препознавања, или зато што не желимо да „духовно духовним“ гледамо? Постомодерни наратив који је човека поставио за Бога, довео је „обичан свет“ у, како је то видео Павле Евдокимов, помало чудну ситуацију: *желећи да разуме секуларизовани предмет, он губи своју „тајну“, и обрнуто, тражећи сад поново, из очајања, његову тајну, ризикује да изгуби предмет, што ће га коначно довести у апстракцију и нихилизам*. У том трагању једнако је важно и сликати есхатолошко, али и извршити утицај на „развијање укуса“ као претпоставку „слободе“ гледања. Анализа и посматрање Мињиних радова, којима одише јединство садржаја и начина изражавања тог садржаја, прилог је праведнијем нивелисању терена између „њих“ и „нас“, „старог“ и „новог“ – речју, између „поруке“ и „тајне“.

Стеван Мартиновић, историчар уметности

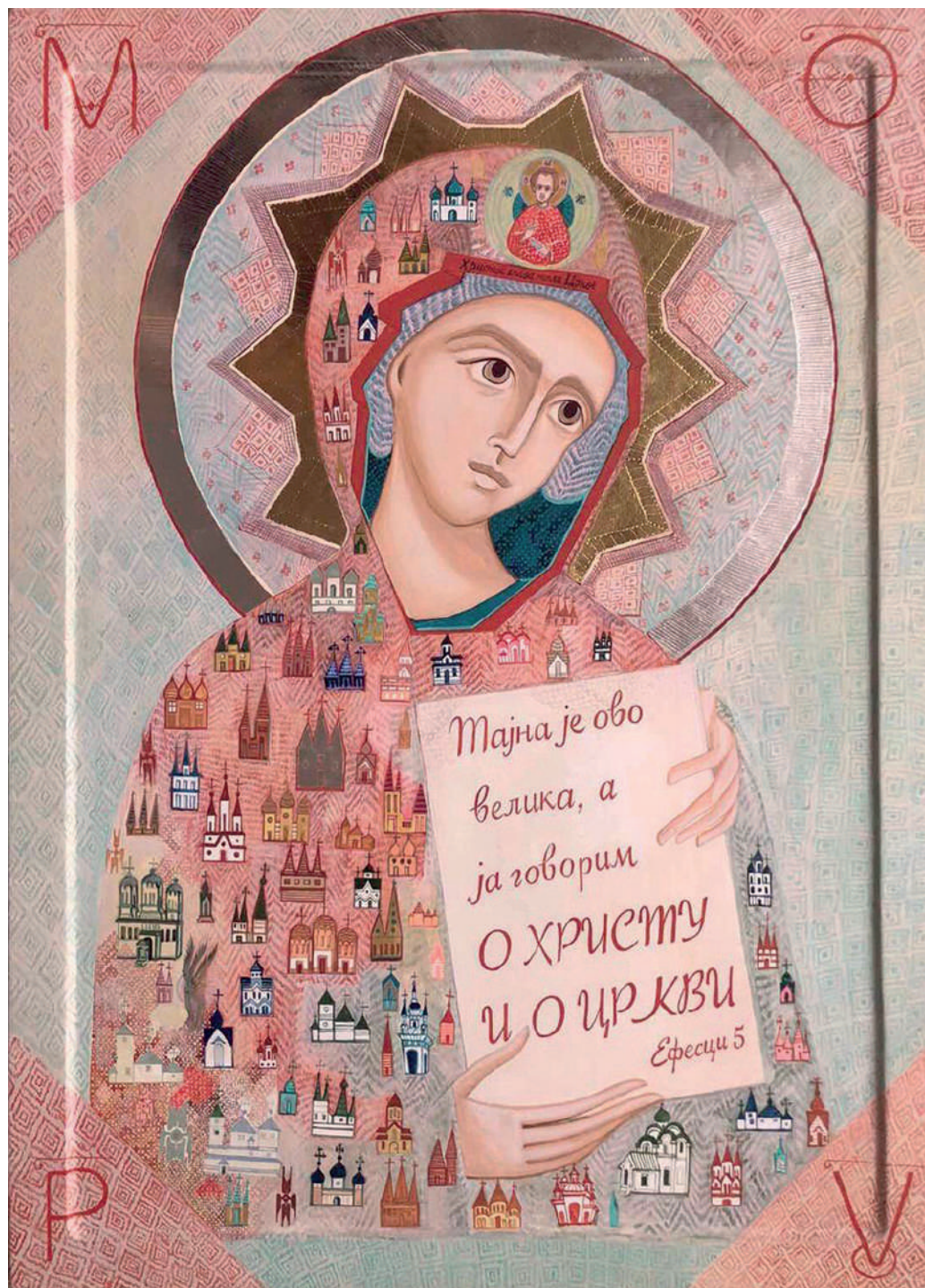

Него сам Дух се моли за нас уздицајима неизрецивим. Рим. 8.26.

Мајна је ово
велика, а
ја говорим
о христу
и о цркви
Ефесци 5

IC

XC

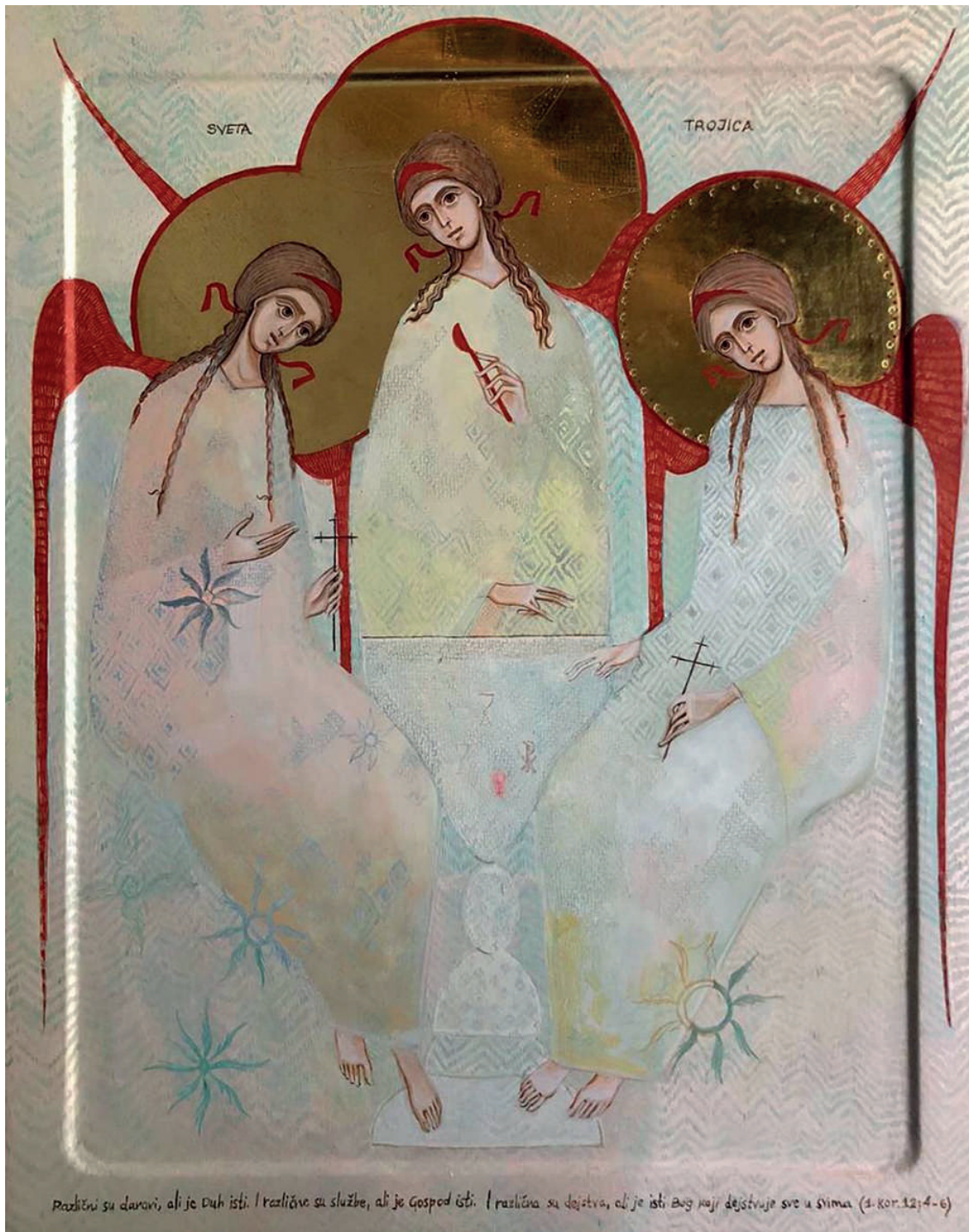
Јер је реч о
хресту мудост
онима који
тпоу, а сла
Божија нама
који се
спасавамо.
(1 Кор. 2:14)

Јер је сулост
Божија
мударна са
људи и
слабост је
Божија јаче
са људи.
(1 Кор. 1:25)

Парабола о мудрим и лудим девојкама

Пад у инертности

неизмениени сен

Različni su darovi, ali je Duh isti. / različno su službe, ali je Gospod isti. / različna su dejstva, ali je isti Bog koji dejstvuje sve u svima (1. Kor. 12:4-6)

МИЊА ПОЉАК

(1991, Београд)

Тренутно је на трећој години Докторских академских студија на Факултету примењених уметности у Београду - одсек примењено сликарство. Дипломирала је на Факултету примењених уметности, одсек сценографија. Добитница Доситејеве стипендије.

Самосталне изложбе

2022. Културни центар у Београду „Тело Антитело“ / Народни музеј у Смедеревској Паланци „Умеће живљења“ / **2021.** Галерија Народног музеја Врање „Време живота“ / Народни музеј Лесковац / Шабац, Центар за културу, Изложба икона / Сомбор, Културни центар „Лаза Костић“ / Кучево, Галерија савремене уметности Центра за културу „Драган Кеџман“ изложба „Недодирљиво додиривање“ / Ковин, Центар за културу, изложба „Контемплација“ / Пожаревац, Галерија савремене уметности, изложба икона / Пирот, Галерија „Чедомир Крстић“, изложба „Metamorfozis tu soterios“ / Нови Сад, Галерија Форма, изложба „Недодирљиво додиривање“ **2020.** Београд, Галерија „Кућа Ђуре Јакшића“, изложба сценографских и костимографских скица и фотографија продукција / Смедеревска Паланка, Меморијална галерија „Душан Старчевић“, изложба „Преображај“ / Мајданпек, Галерија Центра за културу, изложба „Контемплација“ / Београд, Мала галерија УЛУПУДС-а, изложба „Парусија“

- Излагала на преко 50 групних изложби у земљи и иностранству.
- Добитница награде Пролећне изложбе Невидљиви портрет, Улус 2021.
- Похвала жирија на 34. Октобарском ликовном салону Културног центра Ковин 2020.
- Редовна чланица сликарске секције УЛУС-а од 2020. и УЛУПУДС-а, секција за сценографију и костимографију од 2018.
- Од 2015. бави се професионалним радом у позоришту у области сценографије и костимографије и ауторка је више реализованих пројеката.

Значајнији пројекти

2022. Ауторка сценографије и костимографије, представе „Лутка“ Ђорђе Лебовић, Српско народно позориште / **2018.** Ауторка сценографије и костимографије, представа „Лажа и паралажа“, Јован Стерија Поповић, Српско народно позориште / **2017.** Ауторка сценографије, костимографије и графичког дизајна представе, монодрама „Точак“, Бранко Јанковић, Позориште у Крупњу / Ауторка сценографије и костимографије, представа „Демон и пророк“ по мотивима Пушкина, УК Вук / **2016.** Ауторка сценографије, представа „Паразити“, Маријус Фон Мајенбург, Београдско драмско позориште / Ауторка сценографије, костимографије и графичког дизајна представе, представа „Сибила и Берт“, Велимир Лукић, Народно позориште Кикинда / **2015.** Ауторка сценографије, представа „Не могу да платим и нећу да платим“, Дарио Фо, Народно позориште Кикинда / **2014.** Ауторка сценографије са Јеленом Дунђеровић, представа „Госпођица Јулија“, Аугуст Стриндберг, ФДУ Београд.

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ
ЛАЗАРЕВАЦ

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
ЛАЗАРЕВАЦ

Издавач
Центар за културу Лазаревац

В.д. директора
Александар Арсеновић

Уметнички саветник
Зоран Ивановић

Уредник ликовног програма
Душан Рајшић

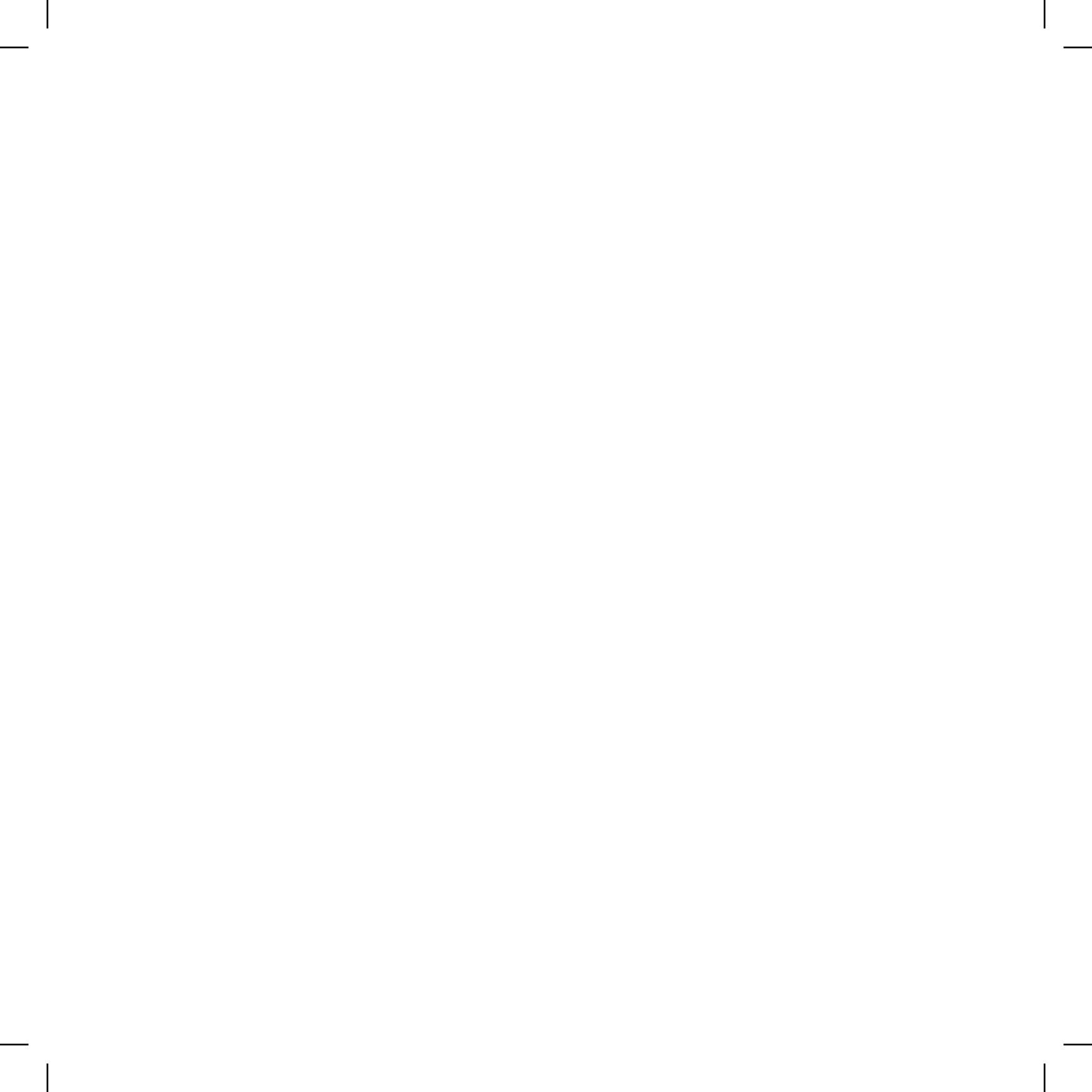
Кустос
Даринка Станојевић

Графички дизајн
Даница Илић

Тираж
50 примерака

Штампа
Штампарија „Липа арт“, Лазаревац

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ
ЛАЗАРЕВАЦ

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
ЛАЗАРЕВАЦ